

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet túlra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A „nyitólár”-i cikkek sora után 15 kr. előlegez beiktatása mellett a szerkesztőséghez csimrendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, nov. 19.

(D) Ő Felségének a birodalmi tanács megnyitások tartott trónbeszédjét a bécsi journalistika, az alkotmányos országok gyakorlata módjára, ministeri munkát s illetőleg program gyanánt vette, s így annak nem pusztán magasztalására szorított, hanem a párt-szinezetekhez képpes bírálat alá vette azt, s miután a kormány is ezt elnézte, ezáltal elismerte, hogy a trónbeszéd nem a fejedelem individualis szövege, hanem a létező kormányé, s ennek programjával egészen ellenkező lehet a jövő évi trónbeszéd, ha t. i. ellenkező programmu ministerium váltaná fel addig a mostanit.

Habár a trónbeszédben magunkra nézve semmi örvendeztetőt nem találunk, magában a trónbeszéd ezen alkotmányos bírálatában nem tagadhatjuk meg a kellemes jelenséget.

Austria uralkodói, mint osztrák császárok autokraták valának, s csak mint magyar királyok álltak egy alkotmányos ország élén; szövegeik, trónbeszédek a Lajthán túl a közvélemény közegeinek bírálatára alá vonható nem lehetett.

Most az a Schmerling ministerium fogalmazása, mely mint ilyen, alkotmányos szokás szerint bírálatos, s ezen bírálatosság maga a ministeri felelősség eszméjét hordja magában.

A lapok nem is haboztak ezen közvéleményi jogokkal élni, s általában a trónbeszédet nem találták eléggé kielégítőnek.

Többen e lapok közül — az ellenzékieket érte — a trónbeszédnek a magyar alkotmánykérdésre vonatkozó tételeit is megszövegezték.

E részben legvilágosabban szól a most keletkezett „Debate.”

„Az örömet — írja e lap — melylyel a trónbeszédben kifejeztetni hallottuk azon várakozást, hogy a birodalom keleti felében az alkotmányosság újból meg fog kezdődni, befelbősi azon hozzáttétel, mely e tevékenységet olyannak mondja, a minő Erdélyben mutatkozik. Nem gondolhatjuk el — folytatja tovább az említett bécsi lap — hogy a kormány a Királyhágón túl alkalmazott actioja eredményét úgy tekinti, mint az erdélyi kérdés befejezését, mint oly tény, mely a birodalom belső megszilárdulásának mozzanatát képezheti.”

A „Wien. Lloyd” is érzi, hogy a magyar alkotmányviszály kiegyenlítésére nézve ezen érdekelt félben igen kevés vigasztaló van.

„Figyelemreméltó — írja a „W. Ll.” — hogy a trónbeszéd ugyanazon tételében, melyben a birodalom keleti felének országgyűléséről van szó, az erdélyi országgyűlés is említettetik, s ez utóbbi mintegy példány gyanánt állittatik az országgyűlés elé.”

Ezen tételt aggodalmasan előrebocsátva a trónbeszéd szövegét stiláris boncolás alá veszi, hogy valamiképp kistűthesse, miképp itt nincs az érte, hogy Magyarországtól is az erdélyihez hasonló irányú és minőségű tevékenységet várnának.

Megvalljuk, hogy nehezen sikerülhet szövegezetekből érte meríteni ama lapnak egy nyilvános politikával szemben, s nehéz jobb kilátásokat okoskodni a magyar királyság másik felének, midőn a ministerium az erdélyi képviselőt tényeit nemcsak létezőknek, hanem éppen örvendeztetőnek mondja ki.

Ennél tisztább kijelentés nem lehet a kormány azon céljaira nézve, melyeknek irányára szerint fogja fel a magyar állam alkotmányi jogkörét az osztrák állam irányában.

Mi részünkről, valamint ekkorig e részben semmi illusioban nem éltünk, ugy más irányu programot sem várhattunk az állami-

nister kormányzata alatt. Hogy ama kormány mennyire őszintén kielégítőnek, tartja az erdélyi állapotokat, világosan látszik a kormány jelentékeny reichsrathi pártjainak azon utóbbi eljárásáról, midőn más alkotmányos képviselők példájára pártclubbót alakítván, a szászok grófja előáll, hogy ő a kormányparttól programot kíván, mielőtt a clubba nyugodt lélekkel beléphetne; s ez indítványra egyszerre Schmidt, Teusch és Gull urak megbíznak, hogy Austria kormánypartjának programot készítsenek.

Minthárom erdélyi celebritas centralisatorá törekvő politikája ismeretes Erdély előtt, s ismeri azt Magyarország és az egész birodalom; és így igen könnyen megítélheti a fennebbi bizalmi és megtisztelési tényből azon irányt, melylyel a kormánypart, a mely a reichsrath többségét képezi, a magyar alkotmánykérdésben viselkedik.

A trónbeszédnek Erdélyre vonatkozó másik fontos tétele a vasut kérdése. Látszik abból, hogy ez a birodalmi tanács elé terjesztetik; de az arad-szebeni vonalon már rég elkezdett munkálatok visszavonhatlan, és így pressiót gyakorló tényével, a kormány mindent kellőleg előkészített arra, hogy a reichsrath jóváhagyja azon vonalt, melyet állam-minister ő excaja már a mult reichsrathi ülés alkalmával a szebeni képviselőknek megígért.

De minden ily előkészület nélkül is, a kormány a birodalmi tanácsban határozott többségben levén, nincs semmi kétségünk benne, hogy a Marospartjain elkezdett vasúti munkálatok nem várandanok sárba dobott kiadásokká, és így nem sokára teljesülhetnek Schmidt Henrich ur álmai is, hogy Szebenbe átköltöztetvén a gubernium, ama város proclamáltassék Erdély hivatalos fővárosává, mely a vasut által is, mint szellemileg legközelebb fog esni a bécsi kormányhoz.

A ministerium programja mindig tisztán és határozottan megy célja elé, s így azt is megtörténhetne hiszünk, habár meghazudították azt a hivatalos lapok, hogy a magyar országgyűlés is az erdélyi módjára octroyált alapokon fog összehivatni.

Ő Felsége trónbeszédjének teljes szövege *).

Birodalmi tanácsom tisztelt tagjai!

Miután a mult ülésszak folyamában oly feltételek állottak be, melyek alatt a birodalmi tanács, alkotmányos jogánál fogva, az összes királyságok s tartományokra nézve közös törvényhozási ügyeket tárgyalhatja, — azt ezen hatáskör gyakorlására, mint birodalmi összképviselést, egybehívtam.

Midőn ülésszaktól megnyitóm, üdvözlöm önöket, főhercegek házam tagjai, főtisztelendő, nagyságos és tisztelt urak a birodalmi tanács mindkét házából! Szándékom, mielőtt önök feladatainak elvégzése ezen ülésszak beárassát idézendő elő, a szűkebb birodalmi tanácsot működtetni.

Eppen úgy azon várakozásnak engedem át magamat, hogy birodalom keleti felében az alkotmányos tevékenység, mely Erdély nagyfejedelemségében már örvendezes folyamatban van, mindenütt újból meg fog kezdődni.

Ezen célra, melyet azon királyságok s nemkevésbé az egész birodalom érdekében a közel jövőben elérve látni óhajtok, irányozvák kormányom komoly törekvései.

Bizalom s valódi belátás, üdvös sikerre fognak vezetni.

A mult ülésszak vége s a mai nap közén — házamra s birodalmamra nézve jelentőségteljes események egész sora esik.

A mexikói koronának beleegyezésével

*) Lapunk 138-ik számában kivonatossan közöltük. Szerk.

megtörtént elfogadása fivérem, Ferdinánd Miksa, most I. Miksa mexikói császár, által, — az e részben tekintetbe jövő agnatszi jogok szabályozását tette szükségessé.

Ezen ügyben én ez évi ápril 9-én Miramareben egy családi egyezményt hoztam létre, melyet kormányom önökkel közölni utasítva van.

At levén hatva a legbuzgóbb törekvéstől az általános béke fentartása s megszilárdítására, szerencsét kívánok magamnak azon jó egyetértésben s barátságos viszonylatokhoz, melyek kormányom s Európa többi nagyhatalmai között léteznek.

Nem szűnöm meg ezen viszonylatokat gondosan ápolni s minden lehető megtenni, hogy birodalmamtól, mely most oly fontos befeladatokkal van elfoglalva, a külbonyodalmakat távolítsam.

Németország éjszaki részében, hosszas vizsályok egyik oka, az imént becsületteljes módon elhárított.

Birodalmam képviselője, megpróbált hazafini érzéssel fogja osztani afölötti megelégedését, hogy a német nagyhatalmak s Dánia között folyt háborúnak a Bécsben oct. 30-án aláírt békeszerződés által, melynek ratificatioja néhány nap alatt végre lesz hajva, olyképp vetettett vége, hogy a legfokozottabb várakozások is ki vannak elégítve.

Austria és Poroszország szövetséges csapatának és hadimarinájának vitézsége fényes babért vivott ki magának; a semleges hatalmak hűles és igazságos magatartása a végleges egyezkedést könnyítette.

A köztem és felséges szövetségestársam, a porosz király közti egyetértés, magas becsét nevezetes eredmények által újra behozott.

De az összes Németország — nem kétkeltem — szemben dicsőítés és szerencsés megoldásával azon kérdésnek, mely által bensejében izgatottak, ismét fel fogja azon egyetértést találni, mely saját biztonságára és jólétére, valamint Európa nyugalma és egyensúlyára nézve oly hatalmas garantiát nyújt.

Sajnálatomra azon tüdvelen hatások, melyeket utóbbi időben a lengyel királyságban előfordult események birodalmam szomszéd országaira gyakoroltak, kormányomnál annak szükségét idézték elő, hogy a helynyugalom fontartására, a békés népesség személye és vagyona biztosítására s tartományokban kivételes rendszabályokat alkalmazzon.

Ezek a veszélyeztetett érdekek biztosítására a legkedvezőbb hatással voltak.

Elégültséggel tapasztaltam, hogy e rendszabályok egy része eddig is már fölöslegesen bizonyult be, s örömet engedem magamát a várakozásnak, hogy azokat nemsokára egészen mellőztetve fogom láthatni.

Önök különös figyelmét fogják birodalmam pénzügyei ügybe venni.

A kedvezőtlen viszonyok, melyek Európa pénzügyi piacán mindenütt uralkodtak, Austria nagygazdasági és finansziális fejlődése előhaladására nem maradtak gátló hatás nélkül.

E félreismerhetlenül nehéz helyzetben az emelkedett államszükség fedezése mégis azonnal bekövetkezett.

A megtakarítások utáni komoly törekvés megnyugtató támaszpontokat nyújt, hogy a jelenleg még fenálló rendkívüli államfizetések megszűnté után, az államháztartás pénzügyében és egyensúlyában való háborítások végre elháríttassanak.

Kivételesen a jelen ülésszak alatt két előleges államköltségterv fog önök elé adni, az 1865-i és utána közvetlenül az 1866-i is.

Ezen átmeneti rendszabályok által a birodalmi tanács és tartománygyűlések üléseiben rendezett időrendre egyenlítettük az ut, s biztosítottuk a lehetőség, hogy a budgetmunkálatok a pénzügyi év kezdete előtt jókor befejeztessenek.

Az alkotmányos uton létrehozott első pénzügyi törvény az 1862-ki államszámadásban fejeztett be.

Utóbbi kormányom még ezen ülésben fogja önök elé terjeszteni.

Önök beható méltatására ajánlom az önökhez érkezett törvényjavaslatokat a direct adóztatás szabályozására, melynek gyors életbe léptetése az adóterhek igazságosabb és egyenlőbb felosztása érdekében fekszik, szintugy, mint a mily óhajtható az államszükség megfelelőbb fedezése.

Önök tevékenysége még más finansziális előterjesztések tárgyalására is fog irányulni, melyek célja a fenálló törvények javítása és részben az adózók lehető könnyítése.

Ezek közt felemlitem a törvényjavaslatot a személyadónak Erdély nagyfejedelemségében való leszállításáról.

Evek óta Némethon népgazdasági egyesítése, mely a szövetségacta, 19. §-ban a szövetség törekvései egyik céljánál jelöltetik ki, utóbbi szerződések által határozottabb alakot és az időviszonyoknak megfelelő kifejezést nyert, kormányom teljes figyelmét veszi igénybe.

E feladat sikeres megoldására, melyet a szövetségi viszonyok magukkal hoznak és Austria érdekeire nézve nagyfontosságú, szükségessé váltak az értekezletek, melyeket kormányom az ügynek megfelelő komolysággal még jelenleg is folytat.

Az eredményeket kormányom önök elé terjesztendő, s reményem, hogy azok az új vámr megváltoztatására, mely ez ülés folyamában fog meghatározatni, nem lesz kedvező befolyás nélkül.

Ismerve az előnyöket, melyeket birodalmamban a közlekedési eszközök sokasítása minden tekintetben nyújtani képes, meghagytam kormányomnak, hogy királyságaim és tartományaim szükségének megfelelő vasut-hálózat tervbeni kivételére önök szakavatott és erőles munkásságát felhívja.

Ezen szándékaim értelmében kormányom a legközelebbi időben több törvényjavaslatot fog önök elé terjesztetni az állam részéről való biztosítékok iránt, melyeket több új vaspályavállalat igényel. Mindenesetre még ezen ülésnek folyamában és pedig legközelebb fog alkotmányos tárgyalás alá vétetni azon előterjesztést, mely az Erdély nagyfejedelemségbe vezetendő s ennek határai között készítenő vaspályavonalokra vonatkozik.

Mely sajnálattal tapasztaltam azon súlyos szorongatásokat, melyek az ipart országaimban s másutt érték. Azonban azon előhaladott állapont, melyet az már most elfoglalt, remélem engedi, hogy a béke áldásai alatt s egy üdvös törvényhozás által oltalmazva, rövid idő alatt saját erejéből maradandó s gazdagon jutalmazó lendületet fog nyerni.

Több törvényjavaslat, melyek a nemzetgazdasági érdekek előmozdítását célozzák, s az osztrák birodalom hatásköréhez tartozó más előterjesztvények állnak készen kormányomnál, hogy még ezen ülésnek alatt önök tanácskozása alá bocsáttassanak.

Egyik óhajtatásom, melynek teljesüléséről önök odaadó buzgalma kezkesedik, gyors elintézésük felé haladni látnom azon feladatok, melyek most önök előtt állanak.

Mert kormányom sok fontos és terjedelmes előterjesztvényt készít elő a szűkebb birodalmi tanács tevékenysége számára, melynek megújulása amon föltevéshez van kötve.

Tisztelt tagjai birodalmi tanácsomnak! Midőn császári kegyelem s kegyelmelemmel biztosításával önöket fontos feladataikra utalom, nem ismerem félre ezek nehézségeit.

De erős abbéli bizalmam, hogy önök tanácsával s támogatásával sikerülöm fog, a Gondviselés által rám bízott birodalmat erős karral egy szerencsés jövő felé vezérelni.

E bizalmat nevéim szeretete s hűségéből, belátása s erejéből meritem, s azért azokat szíven legmélyebb óhajtatással, hogy kívánataik a közhaza üdvére s dicsőségére teljesüljenek, az ég mindenható oltalmába ajánlom.

Konstantinápoly, nov. 7.

Kimenvén a szárazra az Alexandriánál levő tenger kikötőjéből afrikai földrészen Egyiptomban voltunk, a pálmák hazájában, a hol az oleander kün a mezőn tenyészik, és az indiai szálfalkorma tövises széles levelű cactus magosbra növe ölynyinél a mező minden részén látható, egy-egy helyen berekformán csoportosulva, más helyen a mezei kertelések körül úgy nő ki, mint hazánkban a komló, gyümölcsöt is termeszt, egy közönséges alma nagyságot, melyet mi nem találunk izletesnek. Van egy más szép növény a banánfa, melynek mint a nádnak úgy fejlenek helőlől ki-növő ölyni hosszúságú és arasznyi széles levelei, törzsöke is csak oly keménységgel, mint a nádszál, de annak átmérőjű vastagsága egy és két arasznyi, és magossága is a tör-

zsoóknek egy ölnyi, diszes kertinövény és finom muskotály izü kisded kifliforma gyümölcsöt terem; de ki tudná leírni azon Nilus folyásával gazdagított földész buján nőtt természetmennyeit. Hogy az időt megnyerjük, siessünk a Kairoba indulandó vasúti vonalhoz, a melynél diszebb alkotású vonatot lehet látni eleget, de a célzatlanság meg van ezekben is, kereskedelmi tárgyakat, természetmennyeket s több efféle gyorsan szállítási egyik helységről a másikra. Délután négy órakor indultunk, az utazók között legtöbb izraelita és arabs volt, az angolok is több helyet elfoglaltak egy-két szekérnél, és az egyes nemzetbeli utasokat ily sokaság között észre se veszi az utazó. Utunk hegyek nélküli homokos lapályon vitt, s több helyen ment át vasúti vonatunk a Nilus folyásán keresztül épített hidakon, mert a Nilus folyása az egyiptomi földrészen sokfelé vívó ágozatokkal terjeszkedik, a mely ágozatokból az ut mellett levő földekre is kiömlött annak vize, és az ut mellett levő szomszok is meg voltak abból vízzel telve, a hol láttunk több helyen a földmivelő népből két-két embert szemben állva egymással, vedrekkel kezében, melylyel az ut sánczából az ut mellett levő mivelt földek borozdáiba merítették és töltötték a vizet. A Nilus kiáradva volt és vize a homokkal elegyedve vastag zavaréknak látszott, de az a vastag zavarék szűrőköven megtisztázva oly jó ivó vizet ad, a melynél jobb nem létezhet. Némely helyen az egész természetmennyvel gazdag föld egy-két ujnyira be volt leppe a víztől. A mezői természetmennyek között legtöbb a gyapott (a hol látható, hogy azon növény meleg éghajlatot szeret), nem kevés a riskása és más mindennemű gabona természetmenny, melyek között a tengeri ott vékony szalmájú szigorú növény, s kicsiny apró csöket terem. A gyümölcsöknek sokféle neme van, melyek között nevezetes a török-szilva, mely a pálmafa gyümölcse; festményeken lehet látni hazánkban is a magos törzskü pálmafát az ő tetejében kinőtt hosszúak levélből levő zöld koronájával, mely zöld korona alól nőnek ki rófnai hosszúságú sok veszszók, ezen veszszókön terem a török-szilva, azon termő veszszók a gyümölcs nehezégetől a fatörzstől lefelé vonulva bokrosan összenőve állanak, a melyet a legyek ellen sűrű hálával vonnak be a lakosok. Szép látvány a kertekben a lombos bokrozatu fák, a magosan kinőtt pálmafák, eleven zöldszini leveleikkel.

Látva azon könnyen miveltető gazdag természetmenny földeket, irigység támadott bennünk; tudván, hogy hazánkban mennyire fáradságos munkával jut a földmives az ő természetmennyéhez; de irigységünk csak addig tartott, míg az ottani falukhoz jutva, az azokban lakó földmivelő népet megláttuk az ő lakások helyén; szomorú leverő látvány a gazdag mezőkhöz az azokat miveltő néposztály hasonló a házakban faluvéteken lakó földműl

készült szigorú hurubákban levő czigány fajta, éppen oly fél- és egész meztelen nappel. A birtokos lakása emeletesen kőfallal, cserépfedézzel építve, terjedelmes szép fák, diszolgó kertekkel körözve, és a falunépe azon szép lakások körül mind megannyi igavonó állatok szűk nyomoru földhurubákban laknak rongyosan, piszkosan. Ekkor emlékeinkbe jött hazánk földmivelő népe szép fejér meszelt lakásával, tisztán tartott kis udvarával, veteményes kertjével, majorságaival, szép fejér terített asztalán izletes és tisztán készült eledelével, vallásos becsületes gondolkodásával; egészen más felsőbb alkotású lények, ezen egyiptomi szklávnoknak nevezhető földmivelő népekhez képest. Kilencez helyen állott meg vonatunk a le- és felrakodásért, s minden helyen azon ronda nép özönlött el a megálló helyeket. Láttunk nagyobb helységeket, a hol több birtokosok laknak, hivatali osztály, katonai lakatnyák és kereskedők, ezeknek emeletes köépületük van, valamint a vasúti hivatalnak is minden megálló helyen, de az alsó osztályu nép ilyen helyeken is mind csak szűk és szigorú hurubákban lakik. A vasúti vonal mellett külön uton egy-egy helyen özönlök ezeken ronda nép, némelyik lovon ülve halad s gyakran ketten ülve azon, de inkább szamarakon, a mely állatokkal az egész török birodalomban a terhes emelések mind általuk cipeltetnek. Kairo környékén oly kicsiny szamarak vannak, mint egy két hónapos csikó, de azért erősek és serények. Tévékkel utazni csak karavánokat láttunk, de egyes utazók keveset. Ejjel 12 óra táján érkezünk meg Kairoba. A vasúti vonat megálló helye mellett több hotelek bérkocsái állottak vendégeket szállítandók, egy ilyen kocsi minket a Hotel D. Orientbe vitt, egy két emeletes terjedelmes helyű vendéglőbe, a mely épület többfelé ágazó folyosóján az új érkezett vendég könnyen eltevesztheti magát. A vendéglős német ember levén, ételünk ott európai modorban voltak. A szálló szobák keletiesen felfüggyözve, szőnyegezve, tükrökkel ellátva. Azonban a kényelem mégis hiányzott, mert nagy volt a meleg, bár már akkor szeptemberben voltunk, és még özönlővel tenyésztek ott a szunyogok, meg a legyek, mely utóbbi nem lehet menekülni, az arabs nem is bajlódik vele, el tudja tűrni, hogy öt-hat légy sájtáljon az arcán; következő reggel bérkocsit fogadtunk egész napra, melylyel időnk rövidségét pótolva igyekeztünk a látnivalókhoz eljutni. (Folytatjuk.)

A reál iskola.

Háromszék. nov. 14.

Valamint az egész országban, úgy nálunk, a kiválólag földmiveléssel és csekély baromtenyésztéssel foglalkozó székelőföldön is általános a panasz a naponta mind gyorsabban terjedő elszegényedés és nyomor miatt. Nehéz

napok, szerencsétlen helyzet!! Ha a gondviselés barázdáinkra hullatott verejtékeinket báldással jutalmazva sok gabonánk terem, az áldás átokká változik: gabonánk vevőre nem talál, vagy pedig oly csekély árban kell azt elvesztegetnünk, mely a ráfordított munka költségeit sem fizeti vissza. Ha ellenben a föld megtagadja fáradságos munkánk jutalmát, mint például az idén is, akkor meg nincs mit eladnunk. Így volt ez eleitőfogva, s mégis dacára ennek élnünk kellett és kell! De miként élhessen, a mint említettem csaknem kizárólagosan földmiveléssel foglalkozó népünk, ha dolga időről időre így megyen? ha a szégyenség és nyomor naponta nagyobb-nagyobb erőt vesz rajta? ha a merev politikai viszonyok változhatlansága még csak reményét is nagy fenn arra, hogy helyzetünk idővel enyhülend? Szorongó kebellet tesszük fel magunknak e kérdéseket, s mindezekre egyetlen feleletet kapunk: ha helyzetünk nem változik, változunk mi! ha a földmivelés szerencsés mint szerencsétlen években, — tekintetbe véve a tekintetbe veendőket — egyformán fizet s igen gyakran alig hozza meg mindennapi kenyertünket, ne áldozzuk időnket és erőnket csaknem egészen és kiválólag arra, vagy is jobban mondva, találjunk utat, azaz, minthogy már régen megtalálták mások, mi térjünk azon utra, melyen terményeinket az eddignél könnyebben és nagyobb haszonnal értékesíthetjük; egy szóval: teremtsünk műipart! Emberek kell előbb teremtenünk, kiknek kezeik közt iparunk valaha felvirágozhasson, józan, a gazdaszat és ipar korszerű és okoszerű elveivel megismerkedett s a mennyire tehetségünk és helyzetünk nehezégei engedend, rendszeresen képzett szakemberek kell teremtenünk az életnek és társadalomnak! De hol? ez a kérdések kérdése! E kérdésre vonatkozó feleletet meglepetéssel s örömmel olvasók a „Koszu“ folyó évi 19 ik számának következő soraiban: „Gr. Nemes Ábrahám közelebb meglátogatta a pesti fő reál tanodát, s az igazgatóval hosszosan értekezett arról, mi neki már régóta kedvenc eszméje, valjon hogy lehetne a székelőföldön egy reál iskolát létesíteni. Szerinte a flüge székelő népnél — mondja tovább az illető hírlapi tudósítás — ez intézet nagy pártolásra találna s bizonyára egy új kereseti és vagyonosodási forrást fogna képezni a reál-iskolában fölnevelt újabb nemzedék számára. Öszintén óhajtuk mindnyáján, hogy siker koronázza a nemes gróf fáradozásait.“ Örömmel olvasók, mondok, e fenebbi sorokat, mert ezáltal felkarolva s a nyilvánosságának átadva látjuk azon eszmét, mely bennünk s egy szóval a székelő nép józanabban gondolkodó, a helyzetet felfogni tudó s korszerűbb eszméket méltányolni és létesíteni óhajtó részének lelkeiben évek óta él. És valóban Erdélynek bármely része sem ígérhet szebb s az egészre nézve eredménydusabb jövőt egy reál-iskolának, mint a székelőföld.

Mert ugyanis, Erdélynek melyik részében található több és többféle, a helyes feldolgozás által célszerűen hasznosítható nyers gyári anyag, mely csak realis irányban képzett iparos kezekre vár — mint a székelőföldön? Itt hevernek hegyeinkben évezredek óta nagy mennyiségben s csaknem használatlan állapotban egy felvirágozó gyáriparra várva a kőszén, só, réz, arany, ezüst, kén, ólom s egyebek; hasonló nagy mennyiségben található és természetből len, kender, gyapjú, bőr s másnemű nyesteremények mindmegannyi forrásai a pénznek. S ha még ezekhez gondoljuk a munkakedvelő, ügyes, fáradhatlan, fürge, értelmes és takarékos székelő nép alkalmas voltát, bizonyíthatjuk, hogy egy Erdélyben felállítandó reáliskola számára sehol alkalmasabb és háladosabb helyiség nem mutatkozik a székelőföldnél, illetőleg Háromszéken. Ebhez járul még a nép áldozatra kész buzgalma. Az a nép, mely a közelebbi években oly kifáradhatlan áldozatkészséget tanusított a s.-sz.-györgyi tanoda alapítása körül, bizonyosan itt sem engedendi magát felülmulatni, mibely egy ilyszűrt intézet rendelkezésével megismerkedve áldandja annak elkerülhetlen szükségességét, s az egészre nézve szellemi és anyagi tekintetben egyformán áldásos befolyást. Hogy pedig a nép mindezeket beláthassa, nem szükséges azért hosszas predikációkat tartanunk előtte, elég ha röviden s érthetőleg felmutatjuk azt neki, hogy a pusztán és kizárólagosan csak földmiveléssel foglalkozó, ipart mellőző vagy tengődni engedő országok a legszegényebbek, legpénztelenebbek, mint például Törökország s szinte mint magunk is; míg a műiparos és reál irányra főgondot fordító Anglia népe játszik a pénzzel. Nálunk az ipar még eddig csak alig született, gondozatlan mostoha gyermek, s mégis tagadnunk nem lehet, hogy a nép azon része, mely kizárólagosan ipart üz, úgy a hogy... általában véve pénzesebb, tehetősebb. Hát még akkor, mikor a műipar virágzásnak indulva alkalmas főkét és kezeket nyerne meg!...

Midőn pár évvel ezelőtt megalapult a jelenleg már jókarban álló s.-sz.-györgyi altanoda, sokan, s az értelmesebb része csaknem kivétel nélkül úgy gondolkodott, hogy jó lenne reáliskolát alapítani s áldozatait is ez irányban tette. A népek azonban értésére esvén némely kolompokos közbejötté által, hogy az a reáliskola olyan iskola, melyben gyermekéből papot nem nevelhet, már pedig a székelő ember még eddig ennél tisztességesebb és magasabb pályát nem ismer; majd mindezt azon számitással viszi kölgyombba fiat, hogy egy tisztességes embert, papot faragjanak belőle vagy van kedve ahhoz, vagy nincs, ijeten felvilágosítás következtében nem igen esett inyére a népnek egy olyan eszme valósisát pártolni, melyről neki tulajdonképpen semmi tudalma nem volt s következésképpen

TÁRCA.

Gróf-e vagy báró?

Vigjáték 3 felvonásban.

Mint láttuk, a Follinsz ur által kitűzött 50 arany pályadíjnak gazdag numerusbeli eredménye volt, mert 20 darab állott ki a versenyre, s ezek közül 9-et a pályabírák előadásra méltattak; tehát majdnem fele azon színvonalon áll, mely az előhaladt korigényeknek megfelel.

Az elfogadott darabok közül legelőször „Gróf-e vagy báró?“ lépett a sorompók közé. Lássuk minő eredménnyel?

A vigjáték concentrált alapeszméje a következő: Van egy nyárszolgá család, melyben a nőnek az a gyengesége van, hogy leányát okvetlenül gróf vagy báró után szeretné nőül adni. A férj egészen ellenkező nézetben, sorsa, állásához illő férfinak szeretné leánya kezét adni, a minőnek Czimbergert tartja, ki egy becsületes, szorgalmas részöntő, s ki nem csak hogy szereti Idát, de általa viszont is szeretetik. A férj darabig kiűz néjével a becsületes részöntő mellett, Borbála asszony azonban nem tágit, hallani sem akar a Czimbergerről. A férj végre azon ötletre jött, hogy Czimbergert, kit személyesen még nem ismert Borbála asszony, Nándori grófnak adja ki, azon számitással, hogy ha majd az ifjú s leánya között a viszony egészen kifejlődik, a végén neje kénytelen kelleni is bele fog egyezni. Czimberger bevallja ugyan, hogy ő nem gróf, de az asszony nem bízi, mert kéz alatt Korodi ügyvéd elhívti Borbála asszonyt, hogy Nándori gróf csak álnévül vette fel a Czimberger nevet. A csel tehát sikerült, s végre, midőn áldásra kerül a sor, megtudja a valót a hin iparosné, azonban már késő, mert az ifjak egymáséi, s kénytelen ő is beleegyezését adni.

Ennyi az alapeszme.

Mint látszik tehát, a szerző elég hálás er-

kölcsi alapeszmét visz keresztül. Társadalmi gyengeséget, felszégességet ostoroz. Most már csak az a kérdés, ha valjon eltalálta-e a helyes ntat, nem fogta-e kétrétűleg az ostort, nem engedte-e magát a hatás kedvéért szélsőségekre ragadtatni?

E kérdésekre fájdalom a szerző ellen kell felelnünk. Mert míg az egyik részen igazságokat osztogat, addig a másik oldalán egy olyan osztályt támad meg, mely ha nem is ment gyengeségeitől, de a szerző szerint a közép vagy polgári osztályllyal szemben még sem foglal el oly veszélyes állást, s ennek köz erkölcsiességét koránt sem látjuk meg általunk annyira megtámadva — még a kivételek által sem — hogy mint felebb említők, e miatt kétrétűl ostort bontunk. Ha a szerző egyesek ellen kelne ki, igazat adnánk, de éppen az a baj, hogy mindig többesben beszél.

De követett el a szerző még más hibát is. Nem tudom a szerző mennyire tette tanulmány tárgyává a nyárszolgá életet, de azt egész bizonyossággal állíthatjuk, hogy az iparos osztályban alig fog párjára akadni Borbála asszony- és Czimbergernek, kinek néhány olyan fellengős monologot ad a szájába, minővel részöntő mesterlegény — nálunk legalább — nem szokott elui. A szerző a rangkorságot rosszul alkalmazza az iparos osztálynál. E társadalmi betegség létezik ugyan, száz meg száz szomorú variációban látjuk, de azoknál, kik szeretnek a közép és uri osztály között még egy harmadikat is látni. A mi iparosainknak — legyen bála az Istennek! — még elég tisztult világnézetük van arra nézve, hogy megelégedjék ki-ki sorsával; ha csak kivételképpen nem akad vagy egy, kit vagyoni állása sédít el.

Ennyit általánosságban az erkölcsi alapeszmére vonatkozólag; most lássuk a darab epizódait, melyek miként a húst a garnitúrát, éppen úgy szokták körülvenni a főcselekvényt. Van a darabban a többek közt egy Szirtskövi Manó (Szathmári) nevű, kiről az ember egész végig nem tudja, hogy voltaképpen ki-

légyen? Ez már se nem báró, se nem gróf, egy szeles fiatal ember, ki azonban ugylátszik, azoknak minden gorombaságait, még az ostor csapás ígérését is nyájosan fogadja. Ez okvetlen meg akar házasodni, szeretné elvenni a kerégyártó leányát, kire szép hozomány néz, szerencsétlenségére azonban a társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egyébiránt a szerző jó kerek alakot csinálhatott volna, ha a hirtelen hatás kedvéért fel nem áldozza. A társadalmi nézi a házi kisasszonynak, azt kurtán furcsán meghódítja, első szavát is tén den állva mondja hozzá, s nem egészen öt perc alatt tul vannak már az első ölelés, az első csók, s a hatodik alatt már ugy válnak el, mint a kiknek csak a pap áldására van szükségük. Szirtskövi egy

kérdés eldöntetlen maradván, ma is ezen kérdések megfeszítése és eldöntése körül forognak az eszmecserék: nyilvános tanoda, úgynevezett kollégium, realis, vagy realiakkal vegyes intézetté alakíttassék-e végeredményben a s.-sz.-györgyi tanoda? Ha a kor intő szavára hallgatunk s a fenebb, röviden már érintett okokat és érveket átgondoljuk, figyelembe vesszük, a kérdés megleged fejtve. Van Erdélyben jelenleg négy kollégium és azokban bőséges tér nyitva arra, hogy szegény papok s csak nagyon takarékosan élhető tanárok vagy közhivatalnokok növekedhesse-nek. Miért kényszerítünk mindenkit e tisztességes ugyan, de igen gyakran pályára és csekély jövedelemmel jutalmazó silyákra, nem ritka esetben hivatás és tehetség nélkül? Nélkül nem összevonnak, hanem kiszélesíteni kell a tért, ha élni akarunk; ezt pedig csak akkor tesszük, ha mentől többfelé ágazó utakat nyitunk a különböző képességek és tehetségek hasznosíthatására.

Meg vagyunk győződve, hogy a fenebbi sorokban megpendített s csak alig érintett eszmék, illetőleg eszmék sokkal fontosabbak és közérdekűbbek, mintsem a nálamál avatottabbak figyelmére ne számíthatnának. Z. J.

Sajómente, nov. 10.

A „Kolozsvári Közlöny” 132-dik számában „Néhány szó a r. k. papi tized kárpótlás kiosztása alkalmából” mint az I. római számú következtetési lehet, cikksorozat indított meg, melynek szándéka oda irányul, hogy a kiadandó tizedkárpótlásokból az iskolák és szentegyházak segíteni és dótálni az illető kárpótlásvevők ne feleadjék el, mert ez hazafiúi és keresztényi kötelesség, és mert hozzá teszem én, azt tartja a francia közmondás! aidez toi, et dieu t'aidera, segíts magadon és az Isten is meg fog segíteni! vagy szerietem, ha magadon segítesz, az Isten bizonyosan meg fog segíteni! Ez eddig jól van, ha-m a cikk folyamában három fogalomzavart veszek észre, melyeket szó nélkül nem hagyhatok, pedig éppen ezen három eszmével motíválja részben a cikkíró az óhajtott adakozást.

1. Azt mondja cikkíró, hogy a kormány önkénylleg vállalta el a veszített tized kárpótlását; ez nem áll. A kormány nem vállalt el semmit is, hanem a törvényhozás rendes útján létrejött bübbéi kötelezettségeinek szabad akaratu megszüntetéséről szerkesztett és fejedelem által szentesített törvényekről hatja végre; a kormány tehát csak végrehajtó és nem önkényű vállalkozás útján fizeti, az önkényű vállalkozók nemzet és fejedeleme.

2. Cikkíró azt jegyzi meg, „hogy a vételjogosultak jobbra már nem is számítottak arra, hogy a mi az övék; azt megkaphassák; továbbá, hogy a tized kamatpénzeket minde-nütt inkább pusztá szerencsének, mint valamely jogcímű követelmény szükséges érvényülésének fogják tekinteni; és végül, hogy a tizedkárpótlás a jogosultakat mint egy szerencse és feleslegként meglepett vagyon.” Szomorú állapot lenne s nem nagy bók akármily alaku kormányra, ha az ember arra sem számíthatna, mivel nekik az állam pozitív törvény kötelező erejénél fogva tartozik, s a mit az előbb-hátrább megfizetni köteles; tehát nem pusztá szerencse a tizedkárpótlás, hanem igen is alapos jegeztimű követelésnek tekintendő, s nem is felesleges biz az; méltóztassék a tisztelt cikkíró a hazán végig tekinten, ott fogja látni a temetetlen egyenes és nem egyenes adót, ott fogja találni az elemi csapások által okozott temérdek rákokat, a kereskedés, ipar és gazdaság alábbszállását, templomok s iskolák szükség-leicit, s más ezernemű hiányokat, szükségleteket, magán és köz kötelmeket, melyeknek csak némi foltoztatására is pénz és pénz és mindig csak pénz kell; így tehát aligha lehet a veszített tizedkárpótlásul kapandó papirosokat feleslegnek nevezni.

3. Azt írja az idézett cikk, hogy a méltányossági tekintethez járul némi jogszerű alap is, mely annak megmondolásából származnak, hogy jobbra a nélkülöző nagy többség az iskolákat s minden művelődési s jellőti gyámolt nélkülöző szegény nép a, melynek véres verejtéke folytán összetemertett adókból a kormány ezen kárpótlásokat fedezi.

Nem úgy van az uram! Ki fizeti a kárpótlások legnagyobb részét az adózás útján?

Felelet: A volt földes ur, és a székely nemzet; mert ugyanis a földes ur veszített a jobbágyi kötelek megszüntetésével, a székely nemzet pedig semmit se nyert általa, kivéve azon dicsőséget, hogy a kor kívánását megértette, fel fogja, s a nagy eszme létesítésében lelke teljes erejével részt vett, és fizet a kárpótlási adópótlásokat, hasonlóan a volt földes ur is, nagyból levén pedig földtulaj-dona a vármegyékben mint a felszabadult és most a volt urbéreszek kezein levő földterület, világos, hogy az adófizetésből is több esik az

ő vállaira! De a szám a legtisztább bizonyíték, evel tartozom cikkíróknak.

Erdély területe 1102 □ mértföld, ebből esik a magyarok vármegyére 507, a székelyek földére 201, a fundus regiusra 190, a partiumra 104, a határvidekre 100 □ mértföld; tehát a partiumot ide nem érve, esik a magyar- és székelyföldre 808 □ mértföld, míg a fundus regiusra és határvidekre 290 □ mértföld esik. A vármegyékben a termelés alatt álló területnek mintegy 3/4-e a volt földes urak birtokában levén, tisztán érthető, hogy a több adót és annak pótlékát a volt földes ur és nem a nép fizeti.

Ne zavarjuk tehát a fogalmakat, elég nélkül eleneinkkel szemben a fogalmak tisztázása érdekében küzdeni!

A mi cikkíró nemese célját illeti, egyet-érték vele. Igen is adakozzék az, ki teheti s hiszem, hogy lenni is fognak, kik azt teendik; adakozzanak a tizedkárpótlási pénzekből, de nem azon jogalapon, melyet a tisztelt cikkíró érvényesíteni akar, hanem mivel a magyar törvény szerint „orius inhaeret fundo”, és mivel azon fundus, melynek kárpótlását most veendik, fejedelmek és királyaink által merőben az isteni tisztelet, vallásosság és nevelési ügyek előmozdítására volt szentelve, és most, midőn ezen fundus ugyiszlva örökidőkre és visszavonhatatlanul secularizáltak, adakozzék a volt földes ur, mert nemzete és hazája csak tőle várhatja meg, s ezen várakozásnak a magyar nemesség megfogadta, és nemzete művelődési eszközeiről gondoskodott; adakozzék továbbá a tized kárpótlást vevő papság, hol feleslege mutatkozik, mert kamatozóbb pénzes szekrénybe nem teheti le állampapirsait, mint a hálás nép szíve; s végül adakozzék a nép maga is, mert reá kell szoknia, hogy „segélj magadon, s az Isten is csak úgy segít meg”; oly Csáki szalmája egy sem lesz többé a földön reá nézve, mint az 1848-diki termés volt.

Sajó.

KÜLÖNFÉLÉK.

Figyelmeztetjük olvasóink azon részét, a kik a bécsi dolgokat közvetlen forrásból is kiserik a Ludassi Mór által Stein Frigyes felől szerkesztésével kiadott „Die Debatte” című napi lapra, melynek már néhány első számaiból megismerhetjük, hogy az épp oly ügyes tollak közreműködésével van szerkesztve, mint legalább is az ottani felfogásokhoz képest a magyar kérdés iránt rokonszenvvel viseltetik, s céljainál tűzte a kiegyezkedés utait egyengetni. A lapra a magyarországi conservaték egy tekintélyes része, habár nem közvetlen, de résztvevő befolyást gyakorol, s így hinni lehet, hogy irányára nézve a magyar mérsékelt pártányalok eszméit hűmörönek tartandja, habár egyébiránt a lap, a mint maga is kijelenti flügellen, és csak irányának s elméletének a közönség általi méltatásában keresi létebiztosítását. Az említett lap arra vidékre évnegyedenként 5 ft o. értékben.

— Egy helybeli második évi jogász, ki a magyar, német és román nyelvben kellő képzettséggel bír, ajánlkozik a fenebbi nyelveken magán órákat adni, vagy valamely tisztas házhoz rendes tanítóképp alkalmazkodni. Bővebb utatást vehetni Stein János ur közép-utcai kereskedésében.

— Azon örvendetes hírrel lephetjük meg a t. közönséget, hogy vállalkozó akadt, ki színházunkat olajjal igérkezik világitani fotógen helyett, még pedig olcsóbb árban, mint az eddigi vállalkozó. Az ügy elintézés végett már a színházi választmány előtt van. Ha a terv létre jön, színházunk jórészt egészen biztonságban lesz, nem levén annyira veszélyeztetve a fotógen gyűléksége által.

— Hogy mennyivel jogosabban és inkább megérdemlik hazai biztosító társulatunk a nagy közönség részvétét, mint sok idegen, külföldi hasonnemű intézetek, egy újabb példával bizonyítja az is, hogy a triesti biztosító társaság, melynél színházunk már igen rég biztosítva volt, s sok szép pénzt tett már zsebre, az idén felmondott; de az „Első magyar általános biztosító társulat” nem tekintve semmi nehezítő körülményt kész volt nemzeti intézetünk biztosítását két % tel olcsóbban elvállalni. Valóban nem képzeltük mivel mentheti magát a triesti társulat, mintán színházunktól ekkorig biztosítás fejében ezereket bezsebelt, mert e társulat legrégibb levén, úgy tudjuk, hogy színházunk mindig ennél volt biztosítva.

— Emlékeztetnek olvasóink azon, lapunk 114-dik számában „Egy kis octroyálás” cím alatt több kis enyedi járásbeli birtokos részéről közreadott felszólalás, melyben fölemlítettett, hogy Alsó-Fejérmegye törvénykezési szempontból járásbíróiagra felosztva, a kis enyedi szolgabírói járás nem a gyulafejvári, hanem a balázsfalvi járásbíróshoz osztatott. Hogy ez intézkedés által 10–12

községnek érdeke egyes kényelmiért áldoztatott fel; hogy ez intézkedés mily egyoldalú vala, s mennyire szembeütnöleg csak azért történt, mert a Balázsfalvi széköl érsekségnek Springen, s az érsekség gondnoksága alatt álló balázsfalvi seminariumnak Kufalván a kis-enyedi járásban van birtoka, hogy Balázsfalva, ez igénytelen falu, mennyire nem alkalmas arra, hogy éppen Fejérvár mellőzésével egy járásbírói szék helyévé emeltesék, mind ez öt vagy hat pont alatt igen ildomos, de őszinte és igen alapos módon meg volt mutatva ama közleményben, melynek zárótelepe szerint a megrövidített községek felsőbb helyre folyamodást is adtak be ezen igazságtalan octroyálás ellen. — Eppen most kapánk az illetőktől újabb értesítést, melyszerint gróf Crenneville főkörm.-széki elnök önmaga, alapos értesítést nyervén a tényállásról, egy f. hó 2-ról 6733. sz. a. kelt elnöki intézményénél fogva kegyes volt a kis-enyedi szolgabírói járást törvénykezési szempontból a balázsfalvi járásbírói elszakítani és a járás kívánata s világos közérdekei szerint a fejérvári járásbírói alá rendelni, mely igazságos intézkedés a kis-enyedi járás részéről a legnagyobb méltánnyalattal s hálás elismeréssel fogadtatott. A mily visszatetszéssel fogadtatott az előbbi egyoldalú rendelkezés, épp oly kedvező hatást szült e járás körében a főkörmányzó ő nagy-méltósága rendelete, mely valóban érzékeny szemrelt orvosolt, nem engedvén, hogy egy egész járás érdeke egyetlen egyén érdekiért feláldozassék.

— Tenta fogyasztás. Mint a „Vaterland” értesít, az 1865-diki költségvetésben az államszámvéviség számára tentára 265 forinttal több követeltetik, mint 1864-ben.

— Hogyan fogják fel a reischrath urak a magyar kérdést? Erre nézve igen jellemző a következő esetek. A bécsi ugynevezett ellenzék egyik pártalkotó gyűlésében a magyar kérdéssel levén szó, Schuler-Libloy „erdélyi követ”, erdélyi társainak hangos helyeslése mellett (so ist es, a sia i!) azt állította, hogy: nincs magyar kérdés! ő ilyesmit nem ismer, s ha az alkotmány kérdést nem zavarják össze a nemzetiégi ügy-gyel, az ugynevezett magyar kérdést neki senki se is magyarázhatja meg. Fülkel erre Bécs városának előbb dualista, később pedig közvetlenül megválasztatása előtt egyszerre centralistává lett képviselője, Berger ügyvéd, s az érdemes erdélyi professornak ezt feleli: „A Schottenthor előtti faházban van nyolczvankettő üres szék; ez a magyar kérdés!”

— Ó Felsége a jövő hó közepén Magyarországra, Holicra, várátik, a hol vadászatok fognak tartatni.

— A biradalmi tanács alsóházának mindjárt első ülésében kitűnt, hogy Schmerling ur ismét mindent megszavaztathat. Ugyanis a felirati szerkesztése végett választott 12 tagu bizottságban többnyire kormánypártiak választottak. Igaz ugyan, hogy a kormány 90–94 szavazattal győzött 75–79 ellenében, s ez nem nagy többség; de végre is elég. A felirati bizottság már három óráig tartó tanácskozást tartott, s az elvek megállapításánál, kimondá, miszerint a felirathat kifejezendő azon közöbaj, melynélfogva a magyar országgyűlés mielőbb összehívandó még pedig az 1848-ki választási törvények alapján.

Nyiltposta. Dálnokra „Kenderessi” álnév alatti egyéniséghez. Többször elmondottuk már, hogy oly közlemény, melyben egyéni, testület vagy hivatalnok ellenében támadás intéztetik, álnév, vagy előtűnk ismeretlen egyéniségtől el nem fogadható, s nem közölhető, mert mindenkinek a mit a hírlapban nyilvánosságra akar hozni, arról felelősséget is kell magára venni, szükségessé. Csak ezáltal biztosíthatjuk lapunk hitelét, s az itt emelt szavakat s illetőleg hibáztatások alaposságát. Önnek anonim értesítése tehát szintén félretételt, s nem közölhető. Szerk.

Nemzeti színház. Szombat, nov. 19-én: „Gróf-e vagy báró?” A Follinus ur által kitűzt 50 aranyra pályázó 9 elfogadott darab közül az első. Részletes bírálatat lapunk tárczája hozza.

Vasárnap, nov. 20-kán: „Dunanán”-t adták bérszínhátnak, de nem oly anyagi sikerrel mint az előzőtt, mert a középpályok nagyrésze, s néhány alsó páholy üres volt, s a földszint, zártsekeken sem volt oly nagy zsúfoltság mint előzőtt. Az előadás — nem számítva oda, hogy Barna Luiza éppen azon hibát tette mint a multkor, a mikor elhallgattuk — elég jól ment. Szabó Pepi ma tánczolt is. Csányi Giza 3. felvonásában csinos tolettjét tartjuk megemlítettünk. P. J.

POLITIKAI HIREK.

Franciaország. Páris, nov. 18. A „Constitutionnel” mai száma főcíkjében ezt

írja: Több lap azt állította, hogy Drouin de Lhuys külügyminister sürgönyei között van egy Rómába intézett újabb jegyzék, továbbá a katolikus hatalmakhoz intézett egy kürsü-göny, a melynek tartalma szerint Franciaország a pápa birtokát mostani határai között biztosította volna, s ajánlana a hatalmaknak, hogy vegyék a pápát együttes biztosításuk alá; végre egy harmadik sürgöny, mely az olasz főváros áthelyezését tárgyzó törvényjavaslat indoklását czáfolná, s elejét akarná venni annak, hogy Olaszország idehátrább Franciaország hallgatására hivatkozassék, a midőn a szeptemberi egyezményben mind azt látni akarja, a mi neki kedve szerint való. A „Constitutionnel” az érintett közléseket alaptalannak nyilvánítja.

A „Presse” az austria trónbeszédre vonatkozólag a következő észrevételt tesz: A lefegyverzés e szerint tényleg kérdésbe van téve. Lamarmora tábornok az Austria és Olaszország közötti egyetértés lehetőségéről beszélt. A trónbeszéd első jelenségét mutatja fel az egyetértésnek, a második lesz Olaszország elismerése Austria által, a mit lehetővé tenni mostantól fogva már csak Olaszországtól függ; s akkor a lefegyverzés magától jöved.

A „Patrie” a lengyel nemzeti kormány meghatalmazott képviselője Kurzynának egy Londonból, oct. 31-ről kelt körlevelét közli, melyben az megemlítvén a pápai sereg részére való toborzási kísérleteket, minden honfittársának kijelenti, hogy: 1) a nemzeti kormány engedélye nélkül valamely idegen szolgálatba lépés, a polgári törvénykönyv 17. s 21. cikkei értelmében, a lengyel minőség elvesztését, s minden polgári s politikai jogtól megfosztást vonja maga után; 2) hogy mindazok, a kik a törvénytelen ujoneozás vétségét követik el (főleg egy szövetséges nemzet ellen), valamint mindazok is, a kik azt előmozdítják, a legszigorubb felelősséget vesznek magukra.

Olaszország. Turin, nov. 17. A hivatalos lap ezt írja: Mindjárt a friuli mozgalom kezdetén megkísérlették némelyek belevonni a kormányt egy oly harezba, melynek létszerűsége felett egyedül maga kíván határozni. A kormány rosszallást nyilvánította a megfontolatlan mozgalom iránt. De a lebeszés és vigyázat nem voltak kielégítő eszközök. Egy erős csapatnak sikerült a tirolis és friuli határokig jutni. Mintegy száz önkéntes utól éretvén, erővel le lön fegyverezve, s a rendetlenség szolgálatának átadva. Lehetetlen a határszéleket betörésekre tárva tartani. A kormány sem elsodortatni, sem compromittatni nem engedte magát.

A „Gazetta di Trento” szerint 16 kán reggel Bagolino mellett Lombardiában heves csata volt egy garibaldista csapat és olasz királyi katonaság között. Mind a két részből sok halott és sebesült esett. A csata a szabad csapat egy részének elfogásával, más részének szétverésével végződött.

Lamarmora beszéde biányosan volt közölve a táviratok után. A beszéd utolsó része kijavítja egy hangzik: „Nem álított, hogy a császárnak, szint úgy, mint számos jó olasz hazafinak, eleinte nem lehettek kétségei egyéni nagy műtűnk lehetőségéről; azonban bensőleg meg vagyok róla győződve, hogy jelenleg a császár szintűgy, mint mi mindnyájan abban a meggyőződésben van, hogy az egység visszavonhatatlan. Mi egyetlen lépést sem teendünk hátrafele, mi előre fogunk menni, lassan s észlelyesen ugyan, de visszavonás lehetőségére nélkül.

Nem bocsátkozom a római kérdés tilzetes tárgyalásába. Még most nem bir mindenki tisztá s őszhangu fogalommal, a kérdés megoldásának módja iránt. Gyakorlatban nekem szintén vannak kétségeim, a pápa s a király Rómában egyesülése kieszközölésének módja iránt. Mindenesetre jobb, hogy még van időnk erre. Én nagy bizalmat helyezek a császárnak, mint a ki az egész világban legjobban ismeri e kérdést. Azt is hiszem, hogy ő Velence tárgyalában segített bennünket. E perczben óhajtanak kivetközni hivatalos minőségemből, s mint egyszerű követ mondom ezt önkön-k: Láttuk, hogy Miksa főherczeg mexikói császárrá lett, s hogy a jóniai szigeteket Görögországnak adták. Velence tekintetében még valami váratlan dolog történhetik. Ez az én személyes véleményem, melynek semmi közbe sincs ministeri minőségemmel. Nekem úgy látszik, hogy az austriai császárt még rá lehetne bírni, hogy felfogja egy e tekintet-beli nagyszerű határozat korszerűségét. Az érdemes Buoncompagni ur szavaival végzem beszédemet. A mennyire ellenzék előbb a szerződést, éppen oly éleken óhajtom most, hogy azt önk mindnyájan helyeseljék.”

Németország. Berlin, nov. 16. A „Prov. Corr.” írja: A béke végleges megkötését jövő szombatra várják. A szövetségi executioi csapatjainak eltávolítását mindjárt a béke szerződés megerősítése után fogták megpendíteni. Az a közlés, mintha Poroszország beleegyezett volna a szövetségi csapatok egy

részének Holsteinban maradására, teljesen alaptalan. Berlin, s Mindenben talán szemlét fognak tartani a hazatérő csapatok felett. A „Corresp.” továbbá ezt mondja: Ha a porosz kormány nem ellenzi az Austriával való alkudozásokra vonatkozó határozatnak a kereskedelmi szerződésbe fölvételét, ez csak azon feltétel alatt történik, hogy határozott alkudozási határidő ne állapíttassék meg, s hogy Poroszország s a vám-egylet kereskedelmi politikájának teljesen önálló mozgalmán minden tekintetben megőriztessék. A nevezett „Corr.” továbbá jelenti: Az országgyűlés összehívása nehezen fog a f. évben történni. Az Angstenburgi herceg újlag Berlinbe küldé Abtelef-

tel, a ki ismételve értekezleteket tartott Bismarckal. Magától érthetőleg csak arról az esetről van szó, ha az augusztusburgi herceg igényei végre elismerésre jutnak.

Orosz- és Lengyelország. V a r s ó, nov. 14. Az „Oest. Ztg.”-nak jelentik: Az orosz kormány tudtára adta az itteni osztrák főkonzulkanak, hogy kész mindazokat az osztrák alattvalókat, a kik politikai (és nem más) büntényért vannak az itteni fogházakban tartoztatva, az osztrák hatóságoknak kiadni. E határozat következtében az államminiszterium, egyetértve a hadügyminiszterrel, megette a szükséges intézkedést, hogy a lengyel határ-

szélbeli hatóságot vegyék át az osztrák alattvaló foglyokat.

Ujabb. Turin, nov. 18. A mai kamaraülésben Pinelli tábornok oly lépéseket javasolt, a melyek által Austria, a be nem avatkozás elvének következtetésül Velence kiűrtésére lenne köteleve. Lamarmora külügyminiszter erősen visszautasította ez indítványt, mint a mely hadizennel egyértelmű volna.

— Páris, nov. 18. A „Patrie” azt állítja, hogy a következő még világ elébe nem bocsátott sürgönyök valósággal léteznek: Drouinnek a turini következett intézett sürgönye az oct. 30-i jegyzékre vonatkozólag; ugyan-

annak minden francia dipl. ügyvivőhöz intézett körsüggönye, melyben az egyezmény létrejövetelére fudatva van; egy nov. 7-ről kelt süggöny a turini követhez, feleletül Lamarmora süggönyére. Ez a süggöny különösen a be nem avatkozás elvét tárgyalja Rómára nézve, s megjegyzéseket tesz a „nemzeti törekvések” kifejezés gyakorlati értelmezésére.

— Páris, nov. 18. Jólétesült körökben Olaszországnak Austria általi elismertetését egészen valószínűtlennek tartják; azonban azt hiszik, hogy francia közbenjárás folytán a két állam közt kereskedelmi szabályzatok fognak létrejönni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

947.—1864.

(292)

(1—3)

Hirdetmény buza és tengeri szállításra.

A nagy-bányai kincstári bányakertileti munkások számára szükségelt 19,400 bécsi mérő tiszta buza, és 4300 bécsi mérő tökéletes száraz tavalyi tengeri, melyekből

11,000 bécsi mérő tiszta buza Nagy-Bányára	1820 bécsi mérő tengeri Nagy-Bányára
4115 „ „ „ „ Kapnik-Bányára	1230 „ „ „ „ Kapnik-Bányára
1400 „ „ „ „ Oláh-Láposra	100 „ „ „ „ Oláh-Láposra
958 „ „ „ „ Sztrimbulyba	400 „ „ „ „ Sztrimbulyba
1927 „ „ „ „ Oláhl-Bányára	750 „ „ „ „ Oláhlápos-Bányára

részletenként leendő szállítandó, f. év dec. hó 6-án a nagy-bányai kincstári gazdasági hivatal irodájában lepecsételt írásbeli ajánlatok utján áreszkéntes fog tartatni.

Vállalkozni kívánók erről oly módon értesíthetnek, miszerint 10% bántépénzel ellátott, s lepecsételt ajánlataikat f. év december hó 6-án déli 12 óráig a nagy-bányai kincstári gazdasági hivatal irodájában adják be, későbbi ajánlatok, valamint olyanok is, melyeknek külső borítékán a fenn kijelölt bántépénz betétele megemlíti nincs, semmi ürügy alatt el nem fogadhatók.

A szállítási feltételek Nagy-Bányán, ugy Sztrimbulyban és Kapnik-Bányán az illető gazdasági irodákban akármely órában megtekinthetők.

Kincstári gazdasági hivatal által Nagy-Bányán, nov. 16-án 1864.

NEM HIVATALOS.

(291)

(1—3)

Egy csaknem egészen új, jókarban levő

Tekeasztal (Billiárd)

a hozzá tartozó golyókkal, dákkokkal és lámpákkal szabadkézből jutányos áron eladó.

Értekezhetni: Tordán Timbus József kereskedésében.

(293)

(1—1)

Fogfájások, s kiknek fogra szükségük van tájékozásul!!

CINZ C. fogorvos és fogművész

a bécsi egyetemből

átutazása alkalmával néhány napig fog itten mulatni, mi alatt kész szolgálatját mind azoknak szívesen följajánlja, kik azt netalan igénybe kívánják venni.

Lakása Kolozsvárt, a NEMZETI SZÁLLODÁBAN.

Értekezhetni vele 9—12-ig és 2—4 óráig.

(289)

22/11

(2—3)

Csak 3 o. é. forint beküldése mellett

kaphatni 4 rész-jegyet sor- és nyerő számmal, az osztr. cs. kir. 1864-ki államkölcsön 1864 december 1-jén leendő nyeremény húzásához.

A kölesön nyereményei: 250,000, 220,000, 200,000, 150,000, 50,000, 25,000, 20,000, 15,000, 10,000, 5,000, sat. ft. 15 rész-jegy ára 10 ft. o. é.

Megrendelések mielőbb s egyenesen csak Bing Antal nagykereskedő házához Majnai-Frankfurtba küldendők. Nyerő lajstromot a részvényeseknek ingyen küld.

A fennebbi sorsjegyekre vissz-eladók kerestetnek.

(Bélyegmentesített.)

(270)

(4—*)

Az erdélyi kölcsönös JÉG- és TŰZKÁRMENTŐ társulat Kolozsvárt.

E 20—30 ezer tagra gyarapodott, jelenleg évenként már 15 millió biztosított tőkét meghaladó társulat emberbarátiság közhasznú törekvésért, s a jelen kifejlődését tekintve, szabadságot veszen magának alólir igazgatósága ezennel a t. cz. közönség e társulat iránti figyelmét tiszteletteljesen újabb felkérni, annyival inkább, mivel e társulat tagjainak, kik ugyanazon személyben biztosított és biztosítottak, egyesegyedül cseljnek az, hogy egyesek között esető véletlen és előre nem látott elemi károsodást, tagjai mentől nagyobbra kiterjedt sokasága között szétosztva, a lehetőségig hatálytalanra tegyék; s e végett mentől többen részesednek vagyonnuk biztosításával e társulatnál, annál inkább gyarapodik a közös célra felrészelt kötelesek, a mennyi a társulatnak káresetei fűdözésére és ön fenntartására szükséges, mint ezt már eddig is a lefolyt évek kedvező iránya szerint különböző időszakokban tagjaink a befizetett díjból „osztalék” ezime alatti 24—64% is törtétt részesedésök által s így a legutányosbbságát is tényleg tapasztalták.

A mint a társulati részvét, következőleg a biztosított tömeg gyarapodik, épp ugy a tagok egymásnak kölcsönösen nyújtott kereskedések is (mindent 13—14 millió 1 millió) fokozatosan nő, ennél fogva e társulat bármint más alapon levők között, aránylag, nemcsak hogy a legnagyobb garantiával bír, hanem egyszersmind minden az ügyfolyamból eredő haszon vagy nyeremény csakis a biztosított tagok sajátja.

Mint kölcsönöz intézet is 1856 óta, részint a goadjaira bizott „letétemények” gyűmlőcsöztetése által magát e társulat közérdekévé tette, a mennyiben az a felmerülő káresetek rovása nélkül tanácsos és lehetséges volt. Illyképpen is eddig a társulat területén, jelesen a két testvérmagyar-hazában 843 tagjának szolgált támpontul, kik egyszersmind azon megnyugvást is szerették maguknak, hogy rendszeren a rövid időszakra kivétező tökéletért kamatjuk saját önérdékük emelésére, a tartalék gyarapodására, nempedig idegen czélú tőzsérkedők hasznára fordítottak.

Minden igazságos, szabályszerű alapon felmerülő kárkövetelés illő, méltányoló eljárásban részesülvén, épp oly gyorsan és minden hátrány nélkül egyenlített és egyenlített ki, mint bármely más, csak névszerű milliőkből álló alapítvánnyal ellátott, részvénytársulattal szokásos.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

E bazai, és nemere nézve csak egymagára álló, meg nem ingatható társulatunkhoz csatlakozni, valamint bármilyen szükséges felvilágosításokat szerezni lehet e társulat ország-szerte felállított ügynőskéi által.

Cs. kir. m. erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társaság IGAZGATÓSÁGA,

Kolozsvárt. oct. 15. 1864.

A társulat ügynőskéi Erdélyben:

Abrudbányán: Árkosy Károly.	Gy.-Szt.-Miklós: Száva Gerő.	Nagy-Borosnyón: Konya Sándor.
Adáson: Kovács Károly.	Gidófalván: Vajna Károly.	Nagy-Enyed: Czirner József.
Al-Csernatonban: Farkas Pál.	Hárosfalván: Székely Elek.	Nagy-Galamfalván: Hegyi István.
Al-Siményfalván: Marossy János.	Hátszegen: Ehrentletberger Péter.	Nyárad-Szeredán: Csörgő József.
Arokláza: Klein János.	Hidvégen: Nagy Sándor.	Nászodon: Mihály József.
Balászfalván: Dániel Ödön.	Hidalmáson: Hatfaludy Albert.	Nyújtodon: Benkő Napoleon.
Balmaztelkén: Fejér Mihály.	Hom.-szt.-Pálon: Farczadi Sándor.	Oláh-Topolcán: Valtér Mihály.
Barthón: Gergely Ferencz.	Ilyefalván: Gál István.	Ördögkúton: Ince József.
Bánf-Hunyadon: Zakariás Kristóf.	Karcsfalván: Lukács István.	Páncslechen: Farkas János.
Bárvány-Váralján: Csizsár László.	Károly-Fehérvárt: Dergán József.	Parajdon: Lázár Antal.
Bereczken: Fejér János.	K.-Ujfaluban: Bocskor Károly.	Polyánban: Fülöp Péter.
Bethlenben: Csűrös József.	Kékesen: Seps Mihály.	Radnóthon: Komáromy György.
Bözödön: Árkosy Mózes.	Kentelkén: Vályi Elek.	Szaván: Kovács Zsigmond.
Brassóban: Poppovits T. B.	Kerzen: Pindur Ferencz.	Szászváron: Lészai János.
Bürkösön: Keszegy Samu.	K.-Vásárhelyt: Kovács Dániel.	Szász-Máthén: Nagy Mihály.
Csálki-Görbön: Holtzer József.	Kolozson: Veres Sándor.	Szász-Sebesen: Simon Gergely.
Csik-Bánfalván: Madár Antal.	Kováznán: Deák Dániel.	Sz.-Régenben: Atzner János özvegye.
Csik-Tapolcán: Lázár Dénes.	Krizsán: Szemerjai Károly.	Székén: Mihály Endre.
Cs.-O.-Tusnádon: János Péter.	Maksán: Jancsó Ferencz.	Szederjesen: Sándor Lajos.
Dálnokon: Kovács Károly.	Mákosfalván: Kocsis Károly.	Szt.-Abrahámban: Lőrincz Mihály.
Dézen: Keresztes Sándor.	Martonfalván: Simó Sándor.	Székely-Kocsárdon: Süködi Ferencz.
Déván: Baló Benjámin.	Mező-Bándon: Szekeres László.	Szék.-Keresztúron: Kádbé Antal.
Dobrán: Lázár Lajos.	M.-Fülpösön: Zilinczy Pál.	S.-Szt.-Györgyön: Barbos Domokos.
Dobokán: Hodor Károly.	M.-Gy.-Monostoron: Hory Farkas.	Székely-Udvarhelyt: Beczasi Manó.
E.-Szt.-Györgyön: László Gergely.	M.-Ilyén: Fekete György.	Tekébe: Riener Mihály.
Erzsébetvárosban: Tamásy János.	M.-Ludason: Nyerges Ferencz.	Th.-sz.-Györgyön: Ifjabb Thorotzkai Sándor.
Esztelneken: Kiss Ferencz.	M.-Péterlakán: Benkő János.	Tordán: Völcs György.
Felvinczen: Magyari Pál.	M.-Solymoson: Bogdán Mózes.	Tövisen: Márton Ferencz.
Fogarason: Nehrer Sámuel.	M.-Ujfaluban: Boér Bálint.	Uj-Székelyen: Buzogány Elek.
Futásfalván: Hajdu Albert.	M.-Ugrán: Ifj. Kiss János.	Uj-Vinczen: Butyka Dani.
Gyaluba: Kónya András.	M.-Vásárhelyt: Cseck Miklós.	Uzonban: Vajna Tamás.
Gagyban: Ádám Dénes.	Medgyesen: Kapp Ferencz.	Vaján: Cseke József.
Gyéresen: Károlyi István.	M.-Szilváson: Mihály István.	Vizaknán: Timár Károly.
Gerenden: Hegedűs Lajos.	Miriszlón: Sándor János.	Zágonban: Demeter Samu.
Gelenczen: Bodor Ferencz.	Mocsos: Veress Mihály.	

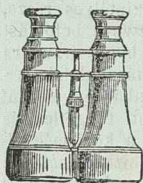
(290)

Eladó birtok.

(2—2)

Egy 52 hold külsőből, 3 belső telekből álló birtok szabadkézből eladó. Fekszik Kolozsmegyében, D. Széplakon.

Értekezhetni iránta személyesen vagy levél által SZ. P. tulajdonossal.

(281)

(3—3)

Különös érdekű

Pápaszem (szemüveg) szükségülőknek.

Alólírtak bátorkodnak tisztelettel jelteni a magas nemességnek, és n. érd. közönségnek, hogy még e hó folytán ide megérkezendek gazdagon ellátott optikai szerek rak-tárakkal, s a gróf Bethlen Pál féle-házban, a tanácsház szomszédságában al-landó üzletet nyitandnak.

Kolozsvárt, november hó 1864

tisztelettel

HATSCHEK és BOSCOVICS,
optikusok.

(283)

Növényi

(3—24)

Matteo-befűcskendés (Injection) és Matteo-fűcskakák (Capseln),

párisi gyógyszerész GRIMAULT és TÁRSÁTÓL, rue de la Feuillade, 7 sz.

B. 886. 12. 2. Uj gyógyszer, a pernai Matteo-fa leveleiből készítve, a magkiümlés gyors és biztos gyógyítására, a belső részek megszorulása vagy meggyuladása nélkül. Dr. Ricord s a párisi orvosok nagyobb része minden más gyógyszerrel lemondtak e gyógyszer megjelenése óta. A befűcskendés a betegség keletkezésékor alkalmaztatik, a téhelyek pedig minden koros vagy avult esetekben használtatnak, a melyek t. i. a copahü, cubebae és más érez alapon készült befűcskendések használatára nem akartak szünni.

Raktár van az osztrák birodalom minden nagyobb városai gyógyszerertáraiban.

(32)

22/11

(20—26)

Osztr. cs. kir. legelőbb angolhon s amerikai szabad. ellátott

ANATHERIN SZÁJVÍZ
POPP J. G. bécsi gyakorló fogorvostól, előbb Tuchlauban város rész 557 sz. je-lenleg belváros Bogner-utca 2-dik sz. alatt a takarékpénztárral szembe.
Ára üvegenként 1 ft 40 kr.

cs. kir. szabad. FOGPÉP. Ára 1 ft 22 kr.

udvas fogak önbe- Ára
töltésére. 2 ft 10 kr.

NÖVENYI-FOGPOR papírtokba 68 kr.

Hogy a fenn jelet Szájviz, hosszas évekű fogva, a fogak s más szájrészek legjelesebb fenntartó szerűit esmertett el, számos erre vonatkozólag közzé tett bizonyítványok által, a legmagasabb valamint a tisztelt urirrend, s sok nagy érdemű, s jeles híri orvosi egyéniségek részéről tanúsítva van.

Az Anatherin Szájviz, a legutóbbi világ-kiállításon mint kitűnő, a hamisítás ellen Angolhonban kir. szabadalommal biztosított, s Amerikába hasonló ottalom mellett szintén közzétessékben s kedveltségben részesítvén, a birodalom első folyó lapjai által közlé tetvén, annak további dícséretére ugy hiszszük nincs szükségünk.

Kapható: Kolozsvárt WQLFF J. és KHUDY J. özvegye gyógyszerertáraiban.